

БИЛТЕН

**број 5
28.05.2018.**

Тираж:300 примерака

САДРЖАЈ

Осигурање усева и плодова мр Младен Павловић.....	3
Правилник о коришћењу подстицаја за органску биљну производњу, Снежана Петровић, дипл.инж.....	4
Исхрана поврћа, Златко Вамповац,дипл.инж.....	5
Прихрана кромпира, мр Анка Качаревић.....	6
Поремећаји енергетског биланса и постелице код млечних крава, Драгољуб Крајновић, дипл.инж.....	7
Суша у воћњаку, мр Дејан Маринковић.....	8
Најзначајније штеточине купусњача, Елеонора Онћ Јовановић.....	11
АГРОПОНУДЕ.....	14
СТИПС.....	15

ОСИГУРАЊЕ УСЕВА И ПЛОДОВА

Као и у целом свету и у Србији се догађају климатске промене. Топлија и дужа лета, све чешће поплаве, обилније падавине као и чешћа појава града су постале скоро нормалне појаве а највише штете од ових непогода доживљавају пољопривредници који немају начин да заштите своје производе. Зато се све више ставља акценат на осигурање усева и производа. На тај начин се пољопривредници обезбеђују, јер уколико се догоди нека временска непогода, штета која настане биће покривена осигурањем па губитак неће бити толико велик колики би био без осигурања.

И сама држава подржава осигурање усева тако што субвенционише 40% трошкова осигурања пољопривредницима који испуњавају услове за субвенције, али не треба занемарити чињеницу да само нешто мало мање од четвртине регистрованих газдинстава има право на субвенцију. Тако да је много већи број оних који ипак сами морају да обезбеде сигуран принос сваке године.

Чињеница јесте да је Србија једна од ретких земаља која поред субвенција за осигурање и финансира штете проузроковане временским непогодама док је свуда у свету скоро законска обавеза пољопривредника да осигура своје усеве.

Разлога зашто домаћи пољопривредници не прибегавају осигурању своје имовине је много, али најважнији су ти што је сама цена осигурања превелика, затим лоше искуство са исплатом штете након осигураног догађаја али и необавештеност.

И зато већина, и поред тога што се сваке године догађају временске непогоде, сматра како се то њима неће догодити и не размишљају о томе да је ипак боље искористити прилику да се осигура очекивани принос, јер су им то приходи за целу годину.

Најбитнија ставка у осигурању усева је та што постоје осигуравајуће куће које пољопривредницима излазе у сусрет тако што им омогућавају да премију осигурања могу платити тек нако жетве односно бербе осигураних усева и плодова, када и сами пољопривредници добијају новац за целогодишњи рад.

Важно је још једном напоменути да не постоји новац који може надоместити сигурност, поготово када је у питању егзистенција, јер уколико пољопривредник не оствари комплетан принос за ту годину, следеће године ће се појавити проблем како посејати нове усеве без зараде од претходне године. А како је клима сваке године све променљивија осигурање усева би требало постати неопходна инвестиција.

мр Младен Павловић

ПРАВИЛНИК О КОРИШЋЕЊУ ПОДСТИЦАЈА ЗА ОРГАНСКУ БИЉНУ ПРОИЗВОДЊУ

Органска производња у Србији је све популарнија и економски значајнија, а захваљујући потенцијалима који се пре свега огледају у уситњеном поседу и земљишту које није контаминирано штетним материјама, овај вид пољопривреде може значајно допринети развоју руралних подручја, а тиме и пољопривреде уопште.

У структури органске биљне производње у Србији, највеће учешће имају житарице, затим воће и индустријско биље, док је ниско учешће поврћа, свега 1%.

Данас можемо констатовати да број домаћинстава који се баве органском пољопривредом расте из године у годину.

Важно је да се што више људи укључи у органску пољопривреду као и број хектара под којима се налази органска пољопривреда.

Министарство пољопривреде је дало подршку пољопривредним газдинствима која се баве органском биљном производњом. Објављен је Правилник о коришћењу подстицаја за органску биљну производњу.

Право на подстицаје остварује правно лице, предузетник и физичко лице – носилац комерцијалног породичног пољопривредног газдинства уз услов:

1. контроле и сертификације у органској производњи који важи за годину за коју се подноси захтев за коришћење подстицаја, односно у случају групне сертификације да је закључио уговор о сарадњи са произвођачем и да је у уговору који је тај произвођач закључио са овлашћеном контролном организацијом подносилац захтева наведен као произвођач кооперант, у складу са посебним прописом којим се ближе уређује контрола и сертификација у органској производњи и методе органске производње;

2. да у случају закупа пољопривредног земљишта на коме се обавља органска производња или у случају земљишта које је добијено на коришћење има закључен уговор о закупу, односно о коришћењу земљишта најмање три године од дана подношења захтева за остваривање права на подстицаје за органску биљну производњу;

3. да у наредне три године од године за коју је остварио право на подстицаје за органску биљну производњу примењује методе органске биљне производње у складу са законом којим се уређује органска производња, на катастарским парцелама за које је остварио право на подстицаје за органску биљну производњу.

Подстицаји за органску биљну производњу утврђују се у одговарајућем износу који се комерцијалног породичног пољопривредног газдинства уз услов да је са овлашћеном контролном организацијом закључио уговор о вршењу увећава 70% од износа за подстицаје који се у складу са посебним прописом којим се уређује расподела подстицаја у пољопривреди и руралном развоју исплаћују за основне подстицаје за конвенционалну биљну производњу. Максимални износ који корисник подстицаја може да оствари је 136.000 динара.

Захтев за органску биљну производњу подноси се једанпут годишње, у два примерка Министарству финансија – Управи за трезор, од 03. маја до 30. јуна текуће године.

Снежана Петровић

ИСХРАНА ПОВРЋА

Производња поврћа спада у најзахтевније облике пољопривредне производње. Сложеност је условљена кратким периодом вегетације, за време кога се развија и оформљава биљка, цвета, плононоси и сазрева. За време вегетације, биљку је потребно правилно неговати, наводњавати и хранити одговарајућим количинама хранива. Сваку фазу раста повртарских усева прати својеврстан захтев за одговарајућим хранивима, па правилан одабир врсте и количине ђубрива може бити пресудан за правилан развој и принос.

Свака повртарска биљка током свог пораста и развића у зависности од фенофазе у којој се налази, има одређене потребе за хранљивим макро (Н, П, К, Ца, Мг) и микро (Фе, Б, Цу, Мн) елементима. Те количине немогу се код повртарских усева обезбедити приликом основног ђубрења земљишта, већ се морају додавати и у току вегетације фертигацијом (преко система за наводњавање) и фолијарном (преко листа) исхраном.

Поврће у кратком вегетацијском раздобљу развија доста нацемне зелене масе, а поједини усеви као коренасто поврће и поцемне масе. Зато му ђубрењем земљишта и органским и минералним ђубривима, треба осигурати у земљишту довољну количину лако приступачних хранива.

Применом органског ђубрива, најчешће добро ферментираног стајског ђубрива, земљиште постаје растреситије, боље пропусно за воду, брже се загрева у пролеће јер боље упија и проводи топлоту што врло повољно утиче на бржи почетни развој младе биљке. Земљиште које је богато органском материјом има бољу микробиолошку активност. Најбоље га је унети у земљиште у јесен заоравањем, али ако се то не уради тада може и у пролеће с тим да се користи у количини од 25 - 40 т/ха (2,5-4,0 кг/м²). Али треба знати да применом само стајског ђубрива не осигуравамо поврћу довољну количину хранива, па се уз ђубрење стајским ђубривом обавезно примењују и минерална НПК ђубрива.

Поврће са плодовима (парадајз, паприка, краставци, патлиџан) врло добро реагује на ђубрење органским ђубривима, стога је њихова примена неизоставна агротехничка мера у производњи. Уз стајњак на земљиштима која су слабо снабдевена фосфором и калијумом примјењује се и 0,08 – 0,1 кг/ м² НПК 6-12-24, с тим да се 2/3 ђубрива унесе дубоком обрадом у јесен или рано у пролеће, а преостала 1/3 се уноси у земљиште приликом припреме за садњу. Пред садњу додаје се и азот као УРЕА која садржи амидни облик који се дуже задржава и дуже делује у земљишту. Он се примјењује у количини од 0,015 - 0,02 кг/ м². Током вегетације обављају се две прихране КАН-ом у количини од 0,01 - 0,015 кг/ м².

Прва прихрана обавља се после расађивања када се биљке добро укорене, а друга прихрана након земања првих плодова.

Махунасто поврће, као пасуљ и грашак, су усеви осетљиви на стајско и остала органска ђубрива. Стајњак употребити само на земљиштима која су сиромашна хумусом. На плодним земљиштима стајњак може знатно повећати садржај азота, што ће имати за последицу пребујан раст биљака и слабо земање махуна. Пасуљ и грашак су легуминозе за које је карактеристично да на корену имају симбиотске бактерије

посредством којих се деломично снабдевају азотом из ваздуха и врло је важно да у првим фазама развоја имају на располагању довољно азота док га не почну користити из квржица. Ради тога се ђубри минералним ђубривима само при припреми земљишта за сетву кад се примјењује око 0,07 кг/м² НПК (СОЗ) 6-12-24 или 0,05 кг/м² НПК 7-20-30. Након растурања ђубрива по производној површини земљиште се преоре или прекопа. У припреми земљишта за сетву додаје се и 0,01 кг/ м² УРЕЕ. Треба избегавати претерано уситњавање (фрезирање) јер до ницања може настати покорица, што отежава ницање, а због тога и неуједначеност усева. Прихрана се не обавља јер се повећава бујност, а смањује цветање и плод.

Златко Вамповац

ПРИХРАНА КРОМПИРА

У почетним фазама развоја азот и фосфор се усвајају у малим количинама. Потребне за њима се постепено повећавају и достижу максималне вредности у време затварања редова и опет опадају са старењем биљке. Захтеви за калијумом су високи у почетним фазама развоја и опадају од фазе цветања.

Количина и врста ђубрива која ће се применити код кромпира зависе од плодности земљишта, планираног приноса, предусева, избора и намене сорте (за конзум или прераду) итд. За принос од 40 т/ха у просеку треба максимално 150 кг/ха Н, 165 кг/ха П₂О₅ и 250 кг/ха К₂О.

Азот убрзава вегетацију и утиче на формирање већих кртола, а тиме и на повећање приноса. Превелик садржај азота смањује принос и количину суве материје у кртолама. Прихрану код кромпира треба обављати код средње касних и касних сорти и у случају интензивног наводњавања. Најбоље је користити амонијачно-нитратно ђубриво АН и КАН, као калијум нитрат. Половина укупне количине азота се додаје пре садње, 10% након ницања и 40% пре почетка цветања.

Уреа се не препоручује, јер има успорену трансформацију из амидног у нитратни облик. За постизање високих приноса потребно је дозирање хранива према периодичним потребама биљака. У фази укорјењавања биљака веће су потребе за фосфором и цинком, који се лако могу додати фолијарно или преко Система за наводњавање. Током интензивног раста потребно је додавање магнезијума, калцијума и мангана, а у другој половини вегетације расте потреба за калијумом. Најефектније резултате дају водотопива ђубрива у кратком период после примене. Такође је препорука да се азотно ђубриво примењује вишекратно. Прихрана са више од 40 кг/ха чистог азота носи велики ризик по унутрашњи квалитет кртола. Могу се појавити различити деформитети кртола, повећава се осетљивост на пламењачу и сушу.

Фолијарна ђубрива садрже макро и микроелементе. Њихова примена је лака, а могу се мешати са многим инсектицидима и фунгицидима (изузетак је бордовска чорба и ђубрива са калцијумом). За фолијарна ђубрива може се рећи да су нека врста инфузије и значајно помажу у превазилажењу неких недостатака или петешкоћа у развоју биљака. Најбољи ефекат се постиже применом истог водотопивог ђубрива два до три пута у интервалу од седам до десет дана. Најбоље је избор ђубрива за прихрану

прилагодити период потребе биљака за специфичним макро и микро елементима. Треба нагласити да са фолијарном исхраном се углавном отклањају недостаци Ца, Мн, Мг, Б, Фе, Мо, Зн, а ређе Н, П, К, јер овом мером мпже се брзо И квалитетно отклонити недостатак микроелемената, пре него прихраном гранулисаним хранивима или прихраном преко система кап по кап.

мр Анка Качаревић

ПОРЕМЕЋАЈИ ЕНЕРГЕТСКОГ БИЛАНСА И ПОСТЕЉИЦЕ КОД МЛЕЧНИХ КРАВА

Код здравих крва процес и фазе тељења се одвијају устаљеним током, што условљава и нормално избацивање постелице, за око 6 сати после завршетка партуса. Уколико се овај завршни чин не деси или се временски продужи са пратећим компликацијама, то јасно указује да је настао неки поремећај и да се могу очекивати штетне последице. Основни узрок овог проблема је негативни енергетски биланс. Поред њега на насталу ситуацију значајно могу да утичу и млечна грозница, дефицит одређених минерала, ненормално тељење, као и стрес код високостеоних крва.

Уколико је у последњим недељама стеоности унос хране био пренизак, краве ће сесуочити са катастрофалним последицама недостатка енергије, па је велика вероватноћа да ће се појавити синдром масне јетре и то нарочито код дебелих крва. Ова грла имају већи ризик од задржавања плаценте. Енергетски дефицит је чешћи код крупније телади или у случају близаначке стеоности. Ако се установи дефицит енергије последичне негативне промене ће ићи следећим током:

У периоду пре тељења доћи ће до смањења уноса суве мнтерије, посебно код гојазнијих грла;

У задњој фази стеоности, долази до изражених физиолошких и метаболичких захтева, који се нарочито истичу кроз енергетске потребе неопходне за интензиван раст телади и на увећање и наливање вимена;

Да би се омогућиле примарне енергетске потребе, крва се ослања на сопственетелеснерезерве-телесне масти. Телесна маст се мобилизује и претвара у глукозу у јетри, која самим тим преузима улогу извора енергије;

Пошто се током процеса повећава ниво мобилизације масти, ситуација се погоршава, што доводи до појаве “синдрома масне јетре“. Ако се мобилише превише масти, јетра не може да постигне да сву нагомилану маст трансформише у глукозу и маст почиње се таложи у јетри, тако да настаје масна дегенерације јетре;

Последице поменутог синдрома су поремећаји метаболизма од којих се најчешће јавља кетоза.

Недостатак потребних минерала у исхрани у знатној мери може да утиче на негативне процесе у постпартусном периоду. Изузетно је значајно чиме су краве

храњене неколико месеци пре тељења. Често стеоне, двогодишње јунице могу патити због недостатка селена(Се) и бакра (Цу). Силажа је неретко основно и једино храниво које се користи за исхрану крава на неким фармама, што утиче на недостатак минерала. Проблеми се могу јавити уколико сточној храни нису додати минерали у одговарајућим количинама. Настали дефицити могу се са сигурношћу утврдити анализом крви. Ако се установи недостатак неопходних макро и микро елемената у храни, морају се одмах преузети потребне мере како би се спречила појава нових проблема. Недостатак калцијума може у таквим околностима да изазове појаву млечне грознице, што утиче у већини случајева да иако већ одвојена постелица од материце не може да буде избачена напоиле због слабих материчних контракција. На основу досашњег искуства овај поремећај углавном се решава давањем раствора Ца/Мг проблеметачним грлима.

На постпартусне поремећаје утиче и ненормално тељење (преурањено или отежано). У случајевима преурањеног тељења, углавном постоји здравствени проблем краве или телета. Краве са овим проблемима углавном пате од синдрома масне јетре, изазвано недовољном и неодговарајућом исхраном.

Инфекција, такође може бити узрок преурањеног тељења, што за крајњу последицу најчешће има задржавање постелице.

Драгољуб Крајновић

СУША У ВОЋЊАКУ

Почетак вегетације ове године обележиле су неуобичајено високе температуре ваздуха у дужем временском периоду (април-мај), уз одсуство падавина. Све то се одразило на принос и квалитет првог сезонског воћа (јагода, трешња), с тенденцијом даљег нарушавања стања воћних засада на територији општина које својим радом покрива ПССС Падинска Скела.

Отпорност воћка према суши условљена је регулацијом три основна физиолошка процеса у биљкама (транспирацијом, дисањем и фотосинтезом). Под отпорношћу према суши подразумева се способност воћака да успешно поднесе дуготрајнији недостатак влаге у земљишту и атмосфери, без осетнијих последица по родност. Воћке се по својој наследној природи различито понашају према суши, па се и разврставају углавном у следеће четири групе: ксерофитне (маслина, бадем и др.), полуксерофитне (бресква, кајсија и др.), мезофитне (крушка, шљива) и хигрофитне (агруми, јабука и др.).

Моделу самозаштите воћака од суше су вишеструки: затварање стома, савијање лишћа ради смањења површине испаравања, одбацивање лишћа (ради смањења транспирационе површине). Лишће отпада од основе према врху. Највише је изражено код бадема, затим брескве, трешње, шљиве и кајсије. Формирање ксероморфне структуре лишћа дешава се ако у пролеће у време формирања листова влада суша. Листови добијају ксероморфну структуру која се одликује већим бројем стома по

јединици лисне површине (лакше је њихово затварање при недостатку воде), дебљом кутикулом а посебно воштаним слојем и јачом маљавошћу лишћа. Листови на врху круне и периферији (посебно са јужне стране) одликују се ксероморфнијом грађом у односу на листове у доњем делу и унутрашњости круне. Доњи листови младара који се обично образују у повољнијим условима влажности, мање су отпорни према суши од горњих млађих листова. У горњих листова је већа концентрација ћелијског сока, па стога они лако извлаче воду из доњих листова.

Штетне последице недостатка воде су сл.:

- 1) Успоравају се процеси синтезе а појачавају процеси разлагања (хидролиза), скроб и други полисахариди прелазе у растворљиве и повећава се осмотски притисак у ћелијама, појачава се катаболизам протеина у протоплазми, Мањи је тургор у листовима, мањи степен отворености стома а тиме и усвајање угљен диоксида и степен фотосинтезе-смањена је асимилација;
- 2) Слабије растење и сушење младара и корена у тежим случајевима суше;
- 3) Лишће почиње да вене, а при јачој суши извлачи воду из гранчица или из плодова. Жућење и отпадање лишћа иде од основе према врху младара, пошто вршно лишће црпи воду из доњих листова.
- 4) Слабија је диференцијација генеративних пупољака (повећан је број абортивних пупољака који масовније отпадају у пролеће сл. године);
- 5) Плодови масовно отпадају, а они који се одрже су ситнији, убрзано сазревају и лошег су КВ;
- 6) Мања је количина резервних храњљивих материја у органима-већа је осетљивост на мразеве.

Заштита воћњака од суше се може остварити на више различитих нивоа, почев од подизања засада као и током његовог живота: избором врста и сорти отпорнијих према суши (нпр. оних које раније сазревају), избором подлога отпорних према суши, избором хумиднијих положаја, подизањем ветрозаштитних појасева, редовном обрадом и ђубрењем земљишта и наводњавањем.

Оптимална влажност земљишта износи 60-80 % пољског водног капацитета (количине воде у земљишту која се задржи после оцеђивања гравитационе воде), и она се успешно и лако одређује уз помоћ тензиометара.

Количина падавина која се сматра значајном за воћке у току вегетације је 8 мм (8 литара падавина/м² воћњака) у току 12 х, док се количина од преко 30 мм/24 х сматра обилним и опасним по гајене биљке. Роса је значајна за воћке у сушном периоду и представља кондензовану воду на површини биљног покривача и нацемним деловима воћака. Могућа количина воде која се створи у току једне ноћи је свега 0,1-0,3 мм, а у току године 10-15 мм. Ова вода својим настајањем ослобађа топлоту и тиме доприноси терморегулацији у пролеће, али и бољој обојености плодова воћака током позног лета.

Сматра се да приликом наводњавања воћака на тежим земљиштима њих треба навлажити од 90 цм дубине, а на лаким до 1,8 м дубине. Једно добро баштенско заливање подразумева око 50 литара воде/м² воћњака.

Ефикасност наводњавања зависи у великој мери од времена када се оно изводи. Нарочито су позитивни ефекти иригације у тзв. критичним физиолошким периодима воћке током вегетације, с обзиром на њихово теже подношење суше у овим фенофазама:

- 12-14 дана након прецветавања;
- након јунског опадања плода;
- 15-20 дана пре наступања ботаничке зрелости плодова;
- 15-20 дана пре престанка растења воћке.

Количина воде која се путем евапотранспирације потроши у воћњаку током вегетације потребно је надокнадити одговарајућим нормама наводњавања ($\text{m}^3/\text{ха}$). Позната величина потенцијалне евапотранспирације у условима умереноконтиненталне климе Србије износи око $1,8 \text{ m}^3/\text{ха}$ на дан за сваки степен средње дневне температуре изражене у $^{\circ}\text{C}$ (нпр. вегетација дужине 150 дана са средњом дневном T од 18°C има евапотранспирацију од око 486 мм воденог талога). На величину ове потрошње утиче међутим читав низ фактора (врста, температура, релативна влажност ваздуха, реакција земљишног раствора као и концентрација соли у земљишном раствору, тј. у води за наводњавање). Стога је квалитет воде за наводњавање такође врло битан и подразумева укупан садржај растворених соли, тј. величину електричне проводљивости воде (ЕЦ). Вредности ЕЦ на 20°C у интервалу 0-1000 $\mu\text{S}/\text{cm}$ означавају I класу воде, док II класу (вода добра-лоша за наводњавање) чине вредности 1000-3000. Све преко ових вредности представља воду непогодну за наводњавање. Велики садржај јона натријума у води за наводњавање је непожељан (подиже рН вредност земљишта), а сувишак хлоридног и сулфатног јона може довести до ожеготина на листу и дефолијације. Присуство бора такође може бити токсично за воћке. Велики садржај соли повећава концентрацију земљишног раствора и осмотски притисак, што смањује доступност воде воћкама и изазива засољавање земљишта. Квалитет воде зависи и од присуства честица муља: честице веће од 0,2 мм се лако таложе и често запушавају капаљке и цеви у системима за наводњавање, што изискује перманентно чишћење система.

мр Дејан Маринковић

НАЈЗНАЧАЈНИЈЕ ШТЕТОЧИНЕ КУПУСЊАЧА

У последњих неколико година усева купусњача све чешће нападају купусни мољцац (*Plutella maculipennis*) и купусна бела мушица (*Aleyrodes proletella*). Штете које чине ови инсекти су економски веома значајне а сузбијање је отежано обзиром на велики број генерација и начин живота, те је потребно правовремено и свеобухватно спровести мере заштите.

Купусни мољцац (*Plutella maculipennis*) је најчешћа штеточина на купусњачама (брокули, кел, карфиол). веома брзо се размножава и способан је да прелети велику удаљеност.

Потиче из медитеранских крајева, а обзиром на глобално отопљавање, све чешће се среће у нашим пределима. Суво и топло време погодују масовној појави и већем размножавању ове штеточине. Уколико се на време не сузбије купусов мољцац (*Plutella maculipennis*) може да нанесе огромне штете у усеву купуса. купусни мољцац се лако размножава и има врло често и до 7-8 генерација годишње.

Смеђе-сиве боје је, са нешто мало браон и жутих нијанси на крилима. Дугачак је око 9 мм па га је веома лако уочити. Веома лако може да прелети велике раздаљине у потрази за храном и местом за полагање јаја. Најчешће су уочљиви на око 2 метра висине, а пошто су лагани често их и ветар носи са собом. Гусенице које чине штете су зелене боје са нешто тамнијом главом. Могу да нарасту и до 12 мм у дужину.

Јединке које презиме у стадијуму лутке почињу да се трансформишу почетком пролећа у имаго и јављају се крајем априла. У одређеној мери период зиме могу да преживе и одрасле јединке. Одмах након изласка на површину они почињу да се хране, лете и паре.

Лети у току вечери. Период полагања јаја траје десетак дана. Женка може да положи до 200 јаја на наличије листа. Гусенице се хране између два епидермиса. Већ после првог пресвлачења оне прогризају један епидермис и изазивају појаву белих пега на листу. Оваква оштећења на листу имају изглед “прозорчића”. Пошто оштете спољне листове гусенице прелазе у унутрашњост главице. Када одрасту претварају се у лутку. Презимљавају као лутка и имаго.

Јачи и масовни напади гусеница купусног мољца могу да направе огромне штете, чак у толикој мери да остану само главни нерви од листова угрожене биљке. Највећи губици настају код формираних главица купуса, као и код оних које су у фази цветања, јер их они прљају својим изметом.

Уколико се установи да на једној биљци постоји више од једне гусенице овог инсекта, потребно је одмах спровести одговарајући третман сузбијања.

Слика: Купусни мољац (*Plutella maculipennis*)

1. Оштећења од ларви

2. Изглед одраслог инсекта

Редовни мониторинг, уз познавање биологије инсекта и утврђен фенолошки модел развојних стадијума инсекта омогућава правовремену и ефикасну примену пестицида. Од непестицидних мера,

Бројност купусовог мољца може се смањити редовним агротехничким мерама, првенствено одстрањивањем биљних остатака (уништавање коровских биљака из фамилије крсташица на којима се штеточина одржава), обрадом земљишта, првенствено дубоким орањем.

Хемијско сузбијање се препоручује када се на свакој биљци нађе по једна гусеница ове штеточине, а код већ формираних главица, ту меру спровести пре него се гусенице у њих убуше. За сузбијање купусовог мољца су регистровани препарати на бази циперметрина, ламбда-цихалотрина, есфенвалерата, тау-флавулината и Бациллус тхуригиенсис субспец. курстаки. У циљу њиховог сузбијања могу се применити неки од регистрованих инсектицида: Суми-Алфа 5 ЕЊ (есфенвалерат) 0,15-0,20 л/ха, Маврик ЕЊ (тау-флувалинат) 0,3 л/ха Ламдец 5 ЦС (ламбда-цихалотрин) 0,2-0,3 л/ха и сл.

Купусна бела мушица (*Aleyrodes proletella*) је такође веома честа штеточина купусњача и веома се тешко сузбија. Има 10-12 генерација годишње које се преклапају, а на биљкама су истовремено присутни сви развојни стадијуми и налазе се на наличју листова.

Слика: Купусна бела мушица (*Aleyrodes proletella*)

Имага и јаја налазе се, масовно, увек на вршним листовима, а ларве на листовима доњих етажа. Штете наносе одрасли и ларве сисањем биљних сокова, што за последицу има хлоротичне пеге на листовима и жућење, одбацавање лишћа и свеопште слабљење биљака.

За правовремено и ефикасно сузбијање потребно је да се редовно контролише засад, сваких неколико дана, протресањем биљака или прегледом наличја листова, односно жутих лепљивих табли на присутност штеточина.

Хемијско сузбијање се изводи у моменту њене прве појаве, при чему треба водити рачуна да инсектицид покрије и доњу страну листа на којој штеточина живи. За сузбијање ове штеточине користити препарат Цхеес 50 ЊГ (пиметрозин) 0,4 кг/ха, али се могу користити и инсектициди: Ацтеллиц 50 (пиримифос-метил) 0,05-0,1%, Ципкорд 20 ЕЦ (циперметрин) 0,3 л/ха, Децис 2,5 ЕЦ (делтаметрин) 0,3 - 0,5 л/ха и сл.

мр Елеонора Онћ Јовановић

БЕРЗА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА НА ИНТЕРНЕТУ

Министарство пољопривреде и заштите животне средине је пре две године покренуло сајт www.agroponuda.com, са циљем да се пољопривредним произвођачима пружи могућност да лакше и брже продају своје пољопривредне производе путем интернета. Агропонуда је берза пољопривредних производа и спроводи се у циљу промовисања малих пољопривредних газдинстава која функционишу као породична газдинства. Подаци о понуђачима пољопривредних производа постављају се бесплатно на портал www.agroponuda.com. На тај начин се ствара база тржишних података расположивих пољопривредних производа и ствара се подршка њиховом пласману на подручју читаве Републике Србије. Сви пољопривредни произвођачи који су заинтересовани за овакав начин продаје пољопривредних производа, могу се обратити саветодавцима Пољопривредне стучне и саветодавне службе “Падинска Скела” ради постављања података на сајт.

Потребни подаци су: Име и презиме, адреса, број пољопривредног газдинства, врста и количина производа и контакт телефон.

ОБЈАВЉЕНЕ ПОНУДЕ ОД СТРАНЕ ПССС ПАДИНСКА СКЕЛА У ПРЕТХОДНОМ ПЕРИОДУ

25.04.2018. ДО 28.05.2018. ГОДИНЕ

У горе наведеном периоду је било 12 објављених агропонуда.

КАТЕГОРИЈА	БРОЈ ОБЈАВЉЕНИХ ПОНУДА	РЕАЛИЗОВАНО
ВОЋЕ	15	15
ЖИВА СТОКА	1	1

Преглед цена (РСД) са зелене, кванташке и сточне пијаце у Београду за период
16.04.2018.- 21.04.2018. године

Поврће			Воће			Пијачна цена стоке	
Производ	Кванташ	Зелена	Производ	Кванташ	Зелена	Производ	Жива вага
	Дин/кг	Дин/кг		Дин/кг	Дин/кг		Дин/кг
Блитва	30.00	30.00	Банана	100.00	150.00	Товљеници (80-120 кг)	165.00
Брокола	150.00	300.00	Ананас	160.00	-	Бикови(≥500кг, ХФ раса)	240.00
Краставац салатар	60.00	100.00	Смоква (сува)	480.00	500.00	Бикови(≥500кг, СМ раса)	265.00
Кромпир бели	45.00	80.00	Грејпфрут	100.00	200.00	Сточна храна	
Купус	75.00	120.00	Крушка	190.00	-		
Лук црни	40.00	100.00	Лешник (очишћен)	850.00	1000.00	Луцерка сено у балама(цена/кг)	-
Паприка шиља	160.00	200.00	Нар (све сорте)	350.00	600.00	Кукуруз,цак 50 кг, окруње, фино сушен	24.00
Парадајз	140.00	200.00	Лимун	160.00	200.00	Пшеница (цак 50 кг)	22.00
Тиквице	35.00	80.00	Орах (очишћен)	900.00	1100.00	Сточни јечам (цак 50 кг)	24.00
Зелена салата	38.00	40.00	Поморанца	110.00	-	Сточно брашно (цак 33 кг)	22.00